សំនេរក្នុងសម័យខេមរយានកម្ម

សូ មុយឃៀង

ថ្ងៃទី២៥ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០០

សំនេរក្នុងសម័យខេមរយានកម្ម

កាលពីថ្ងៃទី១០ដល់១៣ កក្កដា ១៩៦៧ សមាជជាតិលើកទី២៣ បានសំរេចអោយប្រើភាសាខ្មែរជាទូទៅក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាល និងការសិក្សា។ ក្នុងសម័យប្រជុំថ្ងៃទី១៤ កក្កដា ១៩៦៧ អ្នកទទួលខុសត្រូវខាងអប់រំនៃក្រសួងអប់រំជាតិបានសំរេចអោយអនុវត្តខេមរយានកម្មគ្រប់មុខវិជ្ជានៅមធ្យមសិក្សានៅថ្នាក់ទី៦ចាប់ពីឆ្នាំសិក្សា១៩៦៧-៦៨តទៅ។ នៅថ្ងៃទី១៨ កញ្ញា ១៩៦៧ ក្រសួងអប់រំជាតិបានចេញប្រកាសលេខ ២២៩៤ ចុះថ្ងៃទី១៨/៩/៦៧ បញ្ជាអោយអនុវត្តខេមរយានកម្មក្នុងមធ្យមសិក្សាចេញពីថ្នាក់ទី៦ ចាប់ពីបវេសនកាលសិក្សា១៩៦៧-៦៨តទៅ។

តាមរយៈបំរើបំរាស់ពាក្យខេមរយានកម្មតាំងពីឆ្នាំ១៩៦៧រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៥ យើងអាចចែករបៀបសរសេរពាក្យខេមរយានកម្មជា២ដំនាក់គឺ

- ដំនាក់ទី១ ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៦៧ ដល់ ១៩៧២
- ដំនាក់ទី២ ចាប់ពីឆ្នាំ១៩៧២ ដល់ ១៩៧៥ ។

I. ដំនាក់ទី១

ដំនាក់ទី១ ជាដំនាក់ដំបូងផ្តើមការងារនិពន្ធសៀវភៅខេមរយានកម្ម។ អង្គការខេមរយានកម្មបានជួបប្រទះការលំបាកគ្រប់បែបយ៉ាង ។ ទៅពេលនោះ មានតែគណៈកម្មការបច្ចេកទេសតាមមុខវិជ្ជាប៉ុននោះដែលបានខិតខំបកប្រែពាក្យគន្លឹះពីភាសាបារាំងអោយបានគ្រប់គ្រាន់តាមតំរូវការនៃមុខវិជ្ជានីមួយៗ ។ ពាក្យគន្លឹះបង្កើតបាន ហើយ គណៈកម្មការផ្ញើត្រង់ទៅគណៈកម្មការវប្បធម៌តែម្តង ។ តាមរយៈទស្សនាវដ្តីខេមរយានកម្មឆ្នាំ១៩៦៧ ដល់ ១៩៧១ យើងអាចស្រង់ពាក្យខ្លះមកធ្វើជាឧទាហរណ៍បញ្ជាក់សំនេរពាក្យនៅសម័យនោះ ។

១. ពាក្យខ្មែរ

ចម្ងាយ	(distance)	តម្លៃ	(valeur)	បម្រាប់	(donnée)
កម្ពស់	(hauteur)	សម្រិត	(décanter)	សម្រេះ	(reprise)
មេចំឡុង	(vecteur)	ប្រឡាយបញ្ជូលទឹក			(rigole d'irrigation)

ដូច្នេះ (donc) ភ្ជាប់ (adapter) ឫស(racine)

ផ្ទៃរថយហ្វ្លងរង្វើល (point arrière)

នាទីអ្នកហ្វឹកហ្វឺន (rôle de formateur)

មហាហ៊្មតសករាជ (ère musulmane) ។

សំនេរពាក្យខាងលើបញ្ជាក់ថា ខេមរយានកម្មពេលនោះ សរសេរពាក្យគន្លឹះទាំងនោះ តាមគោលការណ៍របស់វចនានុក្រមពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យបោះពុម្ពគ្រាទី៥ ឆ្នាំ១៩៦៧-៦៨ ។

២. ពាក្យខ្ចីពីបាលីសំស្ក្រឹត

ចតុកោណ	(quadrilatère)	ចតុប្បាទ	(quadrupède)
ឆ្អឹងលលាដ៍ក្បាល	(os de crâne)	បៀវត្សរ៍	(traitement)
គំនរឧស	(bûcher)	ការអត់ឱន	(tolérance)
ការអនុវត្តន៍	(application)	ការពិសោធន៍	(expérience) ។

សំនេរពាក្យខាងលើបញ្ជាក់ថា ខេមរយានកម្មពេលនោះ សរសេរពាក្យគន្លឹះទាំងនោះ តាមគោលការណ៍របស់វចនានុក្រមពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យបោះពុម្ពគ្រាទី៥ ឆ្នាំ១៩៦៧-៦៨ (ដូចជាការសរសេរស្រៈពេញតួ ការនិយមទំរង់"ការ + នាម") ។

៣. ពាក្យខ្ចីពីបរទេសផ្សេងទៀត

បំពង់ប៊ែរម៉ាន់	(tube Bergman)	ពែក្ស	(Perse)
បារ៉ូម៉ែត្រ	(baromètre)	ផលហ្ស៊ូល	(effet Joule)
ព្រៃហ្គារីក	(garrigue)	ព្យុះទីហ្វុង	(typhon)
ជីហ្វូសហ្វាត	(engrais phosphaté)	ស៊ីវ៉ាលីយេរ	(chevalier)
បាល្លុង	(ballon)	ពិកនិក	(pique-nique)
កាតូដ	(cathode)	អាស៊ីដ	(acide)
អាម៉ូនីញ៉ាក់	(ammoniac)	អាលុយមីនីញ៉ូម	(aluminium)
ទួណឺវីស	(tournevis) ។		

សំនេរពាក្យខាងលើបញ្ជាក់ថា ខេមរយានកម្មពេលនោះ សរសេរពាក្យគន្លឹះខ្ចីពីបរទេសក្រៅពីបាលីសំស្ក្រឹត តាមគោលការណ៍របស់វចនានុក្រមពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យបោះពុម្ពគ្រាទី៥ ឆ្នាំ១៩៦៧-៦៨(ដូចជាការសរសេរតាមជាតិសព្ទ ការប្រើអក្សរគ្រួតតួ"ហ្គ ហ្ស ហ្វ ស្ហ..." ការសរសេរព្យាង្គតំរួតរបៀប"បាល្លុង"ការជ្រើសរើសព្យញ្ជនៈប្រកបតាមតួអក្សរបរទេស(អាស៊ីដ))។

II. *ដំណាក់ទី២*

ដំនាក់ទី២ ជាដំនាក់រៀបចំក្បួនខ្នាតសំរាប់សរសេរ។ ក្នុងដំនាក់នេះ មានគណៈកម្មការពីរកើតឡើងបន្ថែមគឺ គណៈកម្មការអនុម័តពាក្យ គណៈកម្មការចំរុះខាងភាសាខ្មែរ។ គណៈកម្មការចំរុះសំរេច"គោលប្រែពាក្យ"ឯគណៈកម្មការអនុម័តពាក្យយក"គោលប្រែពាក្យ"ទៅអនុវត្តក្នុងការសរសេរពាក្យខេមរយានកម្ម។ តាមរយៈសទ្ទានុក្រមខេមរយានកម្ម យើងអាចស្រង់ពាក្យខ្លះមកធ្វើជាឧទាហរណ៍បញ្ជាក់ដូចតទៅ :

១. ពាក្យខ្មែរ

ចំងាយ	(distance)	តំលៃ	(valeur)
បំរាប់	(donnée)	កំពស់	(hauteur)
សំរិត	(décanter)	សំរេះ	(reprise)
មេចំលង	(vecteur)	ប្រលាយបញ្ចូលទឹក	(rigole d'irrigation)
ដូចនេះ	(donc)	ផ្សុំ	(adapter)
រឹស	(racine)		

តំកល់សីតុណ្ហភាពអោយនៅដដែល	(mainterir la température constante)
ចាប់ជើងរោបចង្កេះបោកបញ្ច្រាស	(ramassement de jambe et de ceinture à rebours)
ថ្នេរថយឡាំងរង្វើល	(point arrière)
នាទីអ្នកវ៉ិកវ៉ឺន	(rôle de formateur)
មហាម៉ាត់សករាជ	(ère musulmane)។

ឧទាហរណ៍ខាងលើបង្ហាញអោយឃើញទំនោរថ្មីរបស់អង្គការខេមរយានកម្មក្នុងការសរសេរពាក្យគន្លឹះដូចជា:

- សំនេរពាក្យតាមក្បួនព្យាង្គរាយ (ដូចនេះ) តាមក្បួនដំលើ (̊) (តំលៃ)
- សំនេរពាក្យដោយរក្សាពាក្យរឹសអោយនៅដដែល (ប្រលង)
- សំនេរពាក្យតាមក្បួនមូលភេទ (ផ្សុំ)
- សំនេរពាក្យដោយសំរួល (ឫ>រឹ ឭ>លឹ ឱ>អោ ហ្វ>វ៉ ហ្ម>ម៉ ហ្ល>ល រឺ ឡ) ។

កំ.សំ. បើយើងពិនិត្យមើលសំនេរពាក្យក្នុងវចនានុក្រមពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ យើងនឹងឃើញមានតំរាយខ្លះៗសំរាប់អោយខេមរយានកម្មកែលំអសំនេរពាក្យគន្លឹះរបស់ខ្លួនអោយមានឯកភាព ។

(១). ព្យាង្គរាយ និងព្យាង្គតំរួត

ទោះបីក្បួនក្នុងទំព័រ"គ"នៃវចនានុក្រមពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យប្រាប់របៀបសរសេររាយព្យាង្គនិងត្រួតព្យាង្គក៏ដោយ ក៏យើងនៅតែឃើញពាក្យមួយចំនួនធំសរសេរបានពីរយ៉ាងដែរ ៖

សម្ដែង = សំដែង	សម្ដោះ = សំដោះ	សម្គត = សំគត
សម្គុល = សំគុល	សម្ដោក = សំតោក	សម្ទក់ = សំទក់
សម្បក = សំបក	សម្ណាដៃ = សំណាដៃ	សម្បារ = សំបារ
សម្បុក = សំបុក	សម្បួរ = សំបួរ	សម្បោរ = សំបោរ
សម្ពាយ = សំពាយ	សម្ភោរ = សំភោរ	សម្អប់ = សំអប់... ។

(២). អក្សរ"ឡ" និង"ល"

ពាក្យពីរព្យាង្គខ្លះដែលមានសូរ [ល៉] អាចសរសេរបានពីរយ៉ាង ដូចជា ៖

ប្រលោះ = ប្រឡោះ	ប្រលូក = ប្រឡូក	ប្រលូញ = ប្រឡូញ
ប្រលេះ = ប្រឡេះ	ប្រលែង = ប្រឡែង	ប្រលូស = ប្រឡូស
ប្រលង = ប្រឡង	ប្រលង់ = ប្រឡង់	ស្រលូង = ស្រឡូង... ។

(៣). ការសំរួលសំនេរ

- ស្រះពេញតួ "ឭ": រឭក = រលឹក   រំឭក = រំលឹក
- ស្រះពេញតួ "ឮ": ឮសាយ = លឺសាយ   ឮជ័យ = លឺជ័យ
  ឮជា = លឺជា   ឮលាន់ = លឺលាន់
- ស្រះពេញតួ "ឱ ឳ": ឱត = អោត   រឱក = រអោក   ឳ ! = អៅ !
- ព្យញ្ជនៈត្រួតតួ "ហ្វ": ចាងហ្វាង = ចាងវ៉ាង   ហ្វេ = វេ
  គាល់ហ្វៅ = គាល់វ៉ៅ
- ព្យញ្ជនៈត្រួតតួ "ហ្ម": ហ្មត់ចត់ = ម៉ត់ចត់   ហ្មឺន = ម៉ឺន
  ហ្មូត = ម៉ូត   ហ្មេ ! = មេ !
- ព្យញ្ជនៈត្រួតតួ "ហ្ល": ហ្លាក = ឡាក   ហ្លាយ = ឡាយ
  ហ្លេវហ្លែ = ឡេវឡែ   ថៃហ្លាំង = ថៃឡាំង
- ព្យញ្ជនៈត្រួតតួ "ហ្ណ": ហ្ណាំង = ណាំង   ហ្ណ៎ា ! = ណ៎ា !
  ហ្ណ៎ះ ! = ណ៎ះ ! ។

២. ពាក្យខ្ចីពីបាលីសំស្ក្រឹត

ចតុកោណ	(quadrilatère)	ចតុបាទ	(quadrupède)
ឆ្អឹងលលាក្បាល	(os de crâne)	បៀវត្ស	(traitement)
គំនរអុស	(bûcher)	ការអត់អោន	(tolérance)
ល័ខ	(colorant)	អនុវត្តន៍	(application)
ពិសោធន៍	(expérience)	អូដ្ឋបូកពីរ	(chameau)
តំលៃអនុម័ត	(valeur adoptée)	ភូមិវិទ្យាអនុវត្ត	(géographie appliquée)
ឧទ្យានពិសោធ	(arboretum)		
ជញ្ជីងស្វ័យប្រវត្ត	(balance automatique)		

បញ្ញាបញ្ញត្ត (intelligence conceptuelle)
ដំណាំពិសោធ (culture expérimentale)។

ឧទាហរណ៍ខាងលើ បង្ហាញអោយឃើញពីទំនោរថ្មីរបស់អង្គការខេមរយានកម្មក្នុងការសរសេរពាក្យគន្លឹះខ្ចីពីបាលីសំស្ក្រឹត តាមជាតិសព្ទដែលដោយ :

- មិនគោរពក្បួនត្រួតព្យញ្ជនៈក្នុងពាក្យសមាសបែបបាលី(ចតុ + កោណ>ចតុកោណ)។
- សរសេរតាមទីតាំងនាម គុណនាម ក្នុងកន្សោមពាក្យ(បញ្ញត្តិ(ន) បញ្ញាបញ្ញត្ត(ន + គុ))។
- ជ្រើសរើសសំនេរពាក្យងាយជាង(ប៉ៀវត្ស គ្មាន"រ៍"ទេ)។
- សំរួលសំនេរពី ឱ ទៅ អោ(ឱន>អោន)។

ក. សំ. ក្នុងវចនានុក្រមពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ មានតំរាយខ្លះសំរាប់អោយខេមរយានកម្មជ្រើសរើសយកមកអនុវត្ត។

(១). ព្យាង្គរាយ និងព្យាង្គតំរួត

ចំពោះពាក្យដែលអាចសរសេរបានពីរយ៉ាង ខេមរយានកម្មជ្រើសយកព្យាង្គរាយ ៖

សម្បា = សំបា សម្បាច់ = សំបាច់ សម្ភី = សំភី សម្រាជ = សំរាជ... ។

(២). ការត្រួតតួក្នុងបទសមាស

ពាក្យខ្លះត្រូវអនុញ្ញាតអោយសរសេរមិនត្រួតតួបាន ៖

ចតុមុខ = ចតុម្មុខ ចតុលោកបាល = ចតុល្លោកបាល

ពុទ្ធបញ្ញត្តិ = ពុទ្ធប្បញ្ញត្តិ នាមបញ្ញត្តិ = នាមប្បញ្ញត្តិ

បឋមបញ្ញត្តិ = បឋមប្បញ្ញត្តិ វោហារបញ្ញត្តិ = វោហារប្បញ្ញត្តិ... ។

(៣). ពាក្យសរសេរបានពីរយ៉ាង

ចំពោះពាក្យដែលអាចសរសេរបានពីរយ៉ាង ខេមរយានកម្មជ្រើសយកពាក្យណាដែលសរសេរងាយស្រួល ៖

លលា = លលាដ៍ ប៉ៀវត្ស = ប៉ៀវត្សរ៍ ល័ខ = ល័ក្ខ

លក្ខខណ្ឌ = ល័ក្ខខ័ណ្ឌ សម្ភាស = សម្ភាសន៍... ។

(៤). នាម និងកិរិយា(វិគុណនាម)

ពាក្យខ្ចីពីបាលីសំស្ក្រឹតខ្លះមានថ្នាក់នាម និងកិរិយាច្បាស់ ។ ខេមរយានកម្មប្រើពាក្យទាំងនោះសំរបតាមទីកន្លែងពាក្យខ្មែរក្នុងកន្សោមពាក្យ ។

ឧទាហរណ៍

ចាំពិសោធមើលសិន ។ គេត្រូវពិសោធអោយឃើញពិត ។ គាត់ធ្លាប់មានពិសោធន៍ ។ គាត់ប្រព្រឹត្តសុចរិតត្រឹមត្រូវ ។ អ្នកនុះមានប្រព្រឹត្តិត្រឹមត្រូវ ។

សង្កេត

ក្នុងទំព័រ៦៥៨មានសេចក្តីដូចតទៅ"តាមបែបវេយ្យាករណ៍ថា បើត្រូវការបង្វែរកិរិយាសព្ទខ្លះអោយជានាម ដោយប្រើពាក្យ ការ ក្តី ដំណើរ សេចក្តី មកផ្សំផងនោះគួរផ្សំជាមួយនឹង កិ ថា ប្រព្រឹត្ត ជា ការប្រព្រឹត្ត ក្តីប្រព្រឹត្ត ដំណើរប្រព្រឹត សេចក្តីប្រព្រឹត ដូចនេះវិញ" ។

(៥). ការសំរួលសំនេរ

ចំពោះពាក្យខ្ចីពីបាលីសំស្ក្រឹតខ្លះ វចនានុក្រមអនុគ្រោះអោយសំរួលសំនេរ ៖

- ស្រះពេញតួ"ឧ": ឧជ្ជល>អុជ = អុច ឧស = អុស
- ស្រះពេញតួ"ឩ": ឩដ្ឋ = អូដ្ឋ ឩន = អូន
- ស្រះពេញតួ"ឫ": ឫស្យា = រឹស្យា ឫទ្ធិ = រឹទ្ធិ សំឫទ្ធ = សំរឹទ្ធ
- ស្រះពេញតួ"ឰ": ឰសួរ = អៃសួរ ឰ ! = អៃ !
- ស្រះពេញតួ"ឱ": ឱ ! = អោ !

ខេមរយានកម្មជ្រើសយកពាក្យផ្តើមដោយ"អ"(អូន)"រ"(រឹទ្ធិ) មកប្រើ ។

៣. ពាក្យខ្ចីពីបរទេសផ្សេងទៀត

បំពង់ប៊ែម៉ាន់	(tube Bergman)	ពែក	(Perse)
ផលស៊ូល	(effet Joule)	ទែម៉ូម៉ែត	(thermomètre)
បារ៉ូម៉ែត	(baromètre)	ព្រីស	(prisme)
ព្យុះទីផុង	(typhon)	ភុយស៊ីប	(fusible)

ជីផូស្វាត	(engrais phosphaté)	សឺវ៉ាល្យេ	(chevalier)
កែវបាឡុង	(ballon)	ប្រទេសហេឡាត	(Hellade)
អាកាសធាតុត្រូពិច	(climat tropical)	ពិចនិច	(pique-nique)
អេឡិចត្រូត	(électrode)	កាតូត	(cathode)
អាស៊ីត	(acide)	ជនម៉ែត	(Mèdes)
ថ្មអាម៉ូញ៉ាក់	(sel ammoniac)	អាលុយមីញ៉ូម	(aluminium)
រ៉ូប៊ីនេ	(robinet)	តួណឺវីស	(tournevis)
ធ្យូងតួប	(tourbe)	កូអរដោនេ	(coordonnées) ។

ឧទាហរណ៍ខាងលើបង្ហាញអោយឃើញពីទំនោរថ្មីរបស់អង្គការខេមរយានកម្មក្នុងការសរសេរពាក្យគន្លឹះខ្ចីពីបរទេសក្រៅពីបាលីសំស្ក្រឹត តាមសូរសព្ទដោយ ៖

- មិនរក្សាអក្សរមិនអាន (ម៉ែត្រ>ម៉ែត) ។
- ប្រើព្យញ្ជនៈខ្មែរទោលសំរាប់គ្រាប់សូរព្យញ្ជនៈបរទេសទោល(ភុយស៊ីប មិនសរសេរ ហ្វុយហ្ស៊ីប) ។
- មិនសរសេរព្យញ្ជនៈខ្មែរដដែលៗពីរតួដូចក្នុងភាសាបរទេស(បាឡុង មិនមែន បាល្លុង) ។
- ប្រើសញ្ញាព្យញ្ជនៈប្រកបតាមសូរសព្ទ (អាស៊ីត មិនមែន អាស៊ីដ ម៉ិចស៊ិច មិនមែន ម៉ិកស៊ិក មីទិញ មិនមែន មីទិង) ។
- សំរួលសំនេរពាក្យខ្លះ ដូចជា តួប មិនមែន ទួប ។
- មិនរក្សាឥទ្ធិពលមូលភេទ លើកលែងតែព្យញ្ជនៈផ្សំ(កាលីប កាវ៉ែន ការ៉ុត សូលុយស្យុង វ៉ាស្យូ) ។
- មិនប្រើបន្តក់សំរាប់សូរបែប "ម៉ាស បាស ប៉ូតាស" ។
- រក្សា "រ" ទុកសំរាប់សូរព្យាង្គកើតពីព្យញ្ជនៈ និងស្រះ អ រី អ៊ិ (ឡាវ័រសេរ្យ ត្រង់សរដានី (រដ្ឋ) ហែលសិញ៉ូរ(ធានី) រ៉ឺសរ) ។
- និយមអក្សរ "ន" សំរាប់ពាក្យ ដូចជា "រ៉ូប៊ីនេ ឥណ្ឌូនេស៊ី នេវេ កូអរដោនេ ។

សង្កេត

តាមរយៈការពិនិត្យឯកសារខេមរយានកម្មនៅសេសសល់ យើងសង្កេតឃើញថា ខេមរយានកម្មនៅសល់"គោលសរសេរ"មួយចំនួនមិនទាន់អនុវត្ត ក្នុងសម័យនោះនៅឡើយទេ ដូចជា"គោលសរសេរ"៖

ក. ក្នុងបញ្ហាទី៦នៃកំនត់ហេតុប្រជុំគណៈកម្មការចំន៊ុះខាងភាសាខ្មែរ ចុះថ្ងៃទី២៦ សីហា ១៩៧២ ស្តីអំពីបញ្ហាដូរតួ"ណ"។

ខ. ក្នុងកំនត់ហេតុប្រជុំនៃគណៈកម្មការបច្ចេកទេសវេយ្យាករណ៍លើកទី២១ ចុះថ្ងៃទី៣ ធ្នូ ១៩៧១ ស្តីអំពីសំនេរ"ប៉ុននោះ"។

គ. ក្នុងកំនត់ហេតុប្រជុំនៃគណៈកម្មការបច្ចេកទេសវេយ្យាករណ៍លើកទី៨៦ ចុះថ្ងៃទី៣ ឧសភា ១៩៧៤ ស្តីអំពីតួ"ញ និង ប"។

រួមសេចក្តីមក យើងឃើញថា ក្នុងរយៈកាល៨ឆ្នាំ ខេមរយានកម្មបានខិតខំយ៉ាងខ្លាំងក្លាក្នុងការបង្កើតក្បួនខ្នាតសំរាប់សរសេរអោយមានលក្ខណៈជាតិ ឯកភាព ងាយស្រួល សមហេតុផល និងអោយស្របតាមតំរាយដែលមានពីមុនមក។

យើងសង្ឃឹមថា វិទ្យាស្ថានភាសាជាតិនឹងខិតខំបន្តស្នាដៃខេមរយានកម្ម ដើម្បីឈានទៅមុខប្រកបដោយជោគជ័យ។

ថ្ងៃទី ២៥ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០០

សូ មុយឃៀង

១. តារាងប្រៀបធៀបសំនេរពាក្យខ្មែរ

ជំនាក់ទី១		ជំនាក់ទី២
ចម្ងាយ	distance	ចំងាយ
តម្លៃ	valeur	តំលៃ
បម្រាប់	donnée	បំរាប់
កម្ពស់	hauteur	កំពស់
សម្រិត	décanter	សំរិត
សម្រេះ	reprise	សំរេះ
សម្លៀកបំពាក់ក្រុង	tenue de ville	សំលៀកបំពាក់ក្រុង
មេចំឡុង	vecteur	មេចំលង
តំណម្ជូលត្រឡប់	épissure à torsade inverse	តំណម្ជូលត្រលប់
ប្រឡាយបញ្ជូលទឹក	rigole d'irrigation	ប្រលាយបញ្ជូលទឹក
ដូច្នេះ	donc	ដូចនេះ
ភ្សាំ	adapter	ផ្សាំ
ការហាត់	exercises	លំហាត់
ការសាយភាយ	diffusion	សំណាយ
ការហូរ	ruissellement	លំហូរ
ការឆេះ	combustion	ចំហេះ

ការផ្សាំង	domestication	បន្សាំង
ការស្វាន	perçage	សង្វាន
ឫស	racine	រឹស
ផ្កាយឫស	étoile radicale	ផ្កាយរឹស
តម្កល់សីតុណ្ហភាពឲ្យនៅដដែល	maintenir la tempéra-ture constante	តំកល់សីតុណ្ហភាពអោយនៅដដែល
ចាប់ជើងឱបចង្កេះបោកបញ្ច្រាស	ramassement de jambe et de ceinture à rebours	ចាប់ជើងអោបចង្កេះបោកបញ្ច្រាស
ផ្ទេរថយហ្ល័ងរង្វើល	point arrière	ផ្ទេរថយឡាំងរង្វើល
នាទីអ្នកហ្វឹកហ្វឺន	rôle de formateur	នាទីអ្នករ៊ឹករ៊ឺន
មហាហ្ម័តសករាជ	ère musulmane	មហាម៉ាត់សករាជ

២. តារាងប្រៀបធៀបពាក្យខ្ចីពីបាលីសំស្ក្រឹត

ជំនាក់ទី១		ជំនាក់ទី២
ចតុក្កោណ	quadrilatère	ចតុកោណ
ចតុប្បាទ	quadrupède	ចតុបាទ
ពហុក្កោណ	polygone	ពហុកោណ
ឆ្អឹងលលាដ៍ក្បាល	os de crâne	ឆ្អឹងលលាក្បាល
ហៀវត្សរ៍	traitement	ហៀវត្ស
គំនរឧស	bûcher	គំនរអុស
ការអត់ឱន	tolérannce	ការអត់អោន
ការអនុវត្តន៍	application	អនុវត្តន៍
ការពិសោធន៍	expérience	ពិសោធន៍

៣. តារាងប្រៀបធៀបពាក្យខ្ចីពីបារាំង

ជំនាក់ទី១		ជំនាក់ទី២
បំពង់ប៊ែរម៉ាន់	tube Bergman	បំពង់ប៊ែម៉ាន់
កូឡេអុបទែរ	coléoptère	កូលេអុបទែ
ទែរម៉ូម៉ែត្រ	thermomètre	ទែម៉ូម៉ែត
តារ	tare	តា
បារ៉ូម៉ែត្រ	baromètre	បារ៉ូម៉ែត
ព្រិស្ម	prisme	ព្រីស
ទីគ្រ	Tigre	ទីច(ទន្លេ)
ពែក្ស	Perse	ពែក(ប្រទេស)
ពីហ្សិះ	pise	ពីស
ម៉ាស់	masse	ម៉ាស
ផលហ្ស៊ូល	effet Joule	ផលស៊ូល
ព្រៃហ្គារីក	garrigue	ព្រៃការីក
ព្យុះទីហ្វុង	typhon	ទីផុង(ព្យុះ)
ខ្យល់ហ្វឺន	foehn	ខ្យល់ផឺន
ហ៊្វុយស៊ីប	fusible	ភុយស៊ីប
ជីហ្វូសហ្វាត	engrais phosphaté	ជីផូស្វាត
ស្ហឺវ៉ាលីយេរ	chevalier	សឺវ៉ាលៀ
បាល្លុង	ballon	បាឡុង
អាស្សីរីវិទ្យា	assyriologie	អាស៊ីរីវិទ្យា

ប្រទេសហេល្លាដ	Hellade	ហេឡាត(ប្រទេស)
ព្រះបាទហាម្មូរ៉ាប៊ី	Hammourabi	ហាម្មូរ៉ាប៊ី(ព្រះបាទ)
ព្រះបាទអាស្សូរបានីប៉ាល	Assurbanipal	អាស្សូបានីប៉ាល់(ព្រះបាទ)
អាកាសធាតុត្រូពិក	climat tropical	អាកាសធាតុត្រូពិច
លក្ខណៈមេកានិក	propriétés mécanique	លក្ខណៈមេកានិច
ពិកនិក	pique-nique	ពិចនិច
អេឡិកត្រូដ	électrode	អេឡិចត្រូត
ខ្យងម្យូរិក	murex	មុយរិច(ខ្យង)
ប្រទេសក្រិក	Grèce	ក្រិច(ប្រទេស)
កាតូដ	cathode	កាតូត
អាណូដ	anode	អាណូត
អាស៊ីដ	acide	អាស៊ីត
អានីឌ្រីដ	anhydride	អានីឌ្រីត
ជនម៉ែដ	Mèdes	ម៉ែត(ជន)
កុមប៉ុស	compost	កុំប៉ុស
ស៊ុលហ្វាតអាម៉ូនីញ៉ូម	sulfate d'ammonium	ស៊ុលផាតអាម៉ូញ៉ូម
ថ្មអាម៉ូនីញ៉ាក់	sel ammoniac	ថ្មអាម៉ូញ៉ាក់
អាលុយមីនីញ៉ូម	aluminium	អាលុយមីញ៉ូម
ទួណឺវីស	tournevis	តួណឺវីស
ធ្យូងទួប	tourbe	ធ្យូងតួប

ក្រសួងអប់រំជាតិ និង វប្បធម៌
គណៈកម្មការចំរុះខាងភាសាខ្មែរ

សាធារណរដ្ឋខ្មែរ

កំណត់ហេតុប្រជុំគណៈកម្មការចំរុះខាងភាសាខ្មែរ

ថ្ងៃប្រជុំ : ថ្ងៃទី ២៦ ខែមីនា ១៩៧២
វេលាប្រជុំ : ០៨,០០ ដល់ ១១,០០
កន្លែងប្រជុំ : អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ខេមរយានកម្ម
សមាជិក :

ក- មកប្រជុំ

លោក ឈួន សុខម អនុប្រធាន ជាប្រធានប្រជុំ
- ខៀវ ស្លឹង សមាជិក
- ពូ ធី -
- ចាក់ គួង -

ខ- ខានប្រជុំ

ព្រះភិក្ខុ ពុង ខាត់ ជាប់រវល់
លោក ព្រុំ ម៉ុល -
- ចាន់ គន្ធ -
អ្នកស្រី ឃុត ម៉ែត -

គ- ភ្ញៀវមកប្រជុំដែរ

លោក ម៉ែក ឃុត អគ្គលេខាធិការដ្ឋានខេមរយានកម្ម

លិខិតបង្គាប់ការ : លេខ ៤២៥ អតស-ប ចុះថ្ងៃទី ២៤-០៤-៧២ របស់ ក្រសួងអប់រំជាតិ និង វប្បធម៌

របៀបវារៈ : ពិនិត្យគោលប្រែពាក្យតាមសំណើរបស់អង្គការ ខេមរយានកម្ម ។

បញ្ហាទី ១

បញ្ហា ប្រកប 'ក' ឬ 'ច' សំរាប់កត់សូរព្យាង្គដូចតទៅនេះ:

*- ec, - ech, - eck, - ect, - ecte, - eque, - ecque, - ex...
*- ic, - ich, - ick, - ict, - ig, - igle, - igre, - igue, - ik, - ique...
*- uc, - ucre, - uk, - ug, - ugue, - ux, - uxe...

ពិភាក្សា

លោក ឈួន សុខម : ស្រៈ "i" បរទេសអាចប្រកបជាមួយនឹង "k" បាន តែស្រៈ 'អិ' ខ្មែរមិនអាចប្រកបនឹង 'ក' ទេ មានតែជាមួយ 'ច' ព្រោះខ្យល់ 'អិ' និង 'ច' នៅជិតគ្នា ហើយព្យញ្ជនៈប្រកប 'ច' ជាសូរចូល មិនដូចជាព្យញ្ជនៈប្រកប (k) បរទេសជាសូរចេញ ហើយស្រៈអិជាស្រៈខ្លីផង មិនអាចរត់ទៅប្រកបនឹង 'ក' ឯទៀតក្រោយទាន់ទេ ។

លោក ខៀវ ស្លឹង ការប្រកបនឹង 'ក' ច្រើនតែមានសូរ 'ច'

./. ទំព័រទី ២

អង្គប្រជុំសំរេច ស្រៈ ' អិ - អឹ - អេ ' ខ្លីត្រូវប្រកបនឹង ' ច ' ដូចនេះ :

Grec	ត្រូវសរសេរប្រកបនឹង ' ច ' គឺ	ក្រិច
hectare	- ដ -	ហិចតា
Liberec	- ដ -	លីបេរិច
technique	- ដ -	តិចនិច
catholique	- ដ -	កាតូលិច
Amérique	- ដ -	អាមេរិច
Lux	- ដ -	លុច
Pollux	- ដ -	ប៉ូលុច
duc	- ដ -	ឌុច

បញ្ហាទី ២ ពូប្រកប ' ង ' និង ' ញ '

គេបានមើលឃើញថា ពូប្រកប ' ង ' និង ' ញ ' ក៏មានលក្ខណៈដូច ក និង ច ដែរ

អង្គប្រជុំសំរេច : ឲ្យប្រកបស្រៈ ' អិ ' ខ្លី និង ' ញ ' ដូចជា ' ច ' ប្រកបដែរ ។

ឧទាហរណ៍	ប្រកបនឹង ' ញ '
bulding	ប៊ុលឌិញ
camping	កាំពិញ
Manning	ម៉ានិញ
Meeting	មីទិញ
ring	រិញ
sterling	ស្ទែលិញ
Harding	ហាឌិញ

បញ្ហាទី ៣ ពូប្រកប ' ដ ' និង ' ត '

ពិភាក្សា : លោក ថាច់ ឌួង បានបញ្ជាក់ថា ពាក្យខ្លះប្រកបនឹង ' ដ ' នាំឲ្យសិទ្ធិសំរេចលំនាំបង្កើតពាក្យមួយថ្មីទៀត ដូចជា :

lycopode = លីកូប៉ូដ ; lycopodium លីកូប៉ូដ្យូម

soude = សូដ sodium = សូដ្យូម

លោក ឃួន សុខុម : បើមានសូរដូចនេះ ខ្មែរសង្កត់សូរទៅលើដើម ' ឃ ' នឹងសូរស្រៈ ឯជាតុទីខត្រូវទន្ទ្រាយជាសូរខ្លាំងទាំងអស់ ដូចជា ' ឈ្មិត ' ពុំ ក្ហា ' ក្បិត ' ទេ ។

អង្គប្រជុំសំរេច យកពូ ' ត ' ប្រកបជំនួស ' ដ ' វិញ ដូចជា

ឧទាហរណ៍	សរសេរប្រកបនឹង ' ត '
acide	អាស៊ីត
soude	សូត
sodium	សូត្យូម
lycopode	លីកូប៉ូត
lycopodium	លីកូប៉ូត្យូម
Belgrade	បែលក្រាត

បញ្ហាទី ៤ ពាក្យមូល

១- ជាទូទៅ ត្រូវប្តូរពាក្យម្លាតិ៍ឲ្យយកជាពាក្យផ្សំ តាមកំលាយខ្មែរ ។

ឧ- ការកើត -> កំណើត

ការដើរ -> ដំណើរ

ការរាយ -> រណាយ

អ្នកតែង -> តំណែង

សន្និដ្ឋាន : អង្គប្រជុំបានពិភាក្សាអំពីបញ្ហារក្សាឫសរបស់ពាក្យដើម នៅក្នុងពាក្យឈ្នួល :

១_ ក ា រ ន៍ ព្ រា ន៍

អង្គប្រជុំសំរេចឱ្យរក្សា ឫស ដើម ដូចនេះ ប៉ុន្តែសុំឱ្យអនុវត្តទៅបន្តិច ៗ ។

២_ បំពាក់ពាក្យ ឬលពីរព្យាង្គដែលមានព្យញ្ជនៈដើមដូចគ្នា អង្គប្រជុំយល់ស្របតាមសំណើរបស់គណៈកម្មការអនុម័តពាក្យដែលថា ត្រូវរំលួសទាំងពីរព្យាង្គ ។

១_ ការចាត់ចែង → ចំណាត់ចែង

ការខកខាន → កំហាកំហាន

ប៉ុន្តែអង្គប្រជុំចាំសុំយោបល់ព្រះភិក្ខុ ទាំង ២ ជា ពី ជាប្រធានគណៈកម្មការសិន

៣_ អង្គប្រជុំយល់ស្របតាមគណៈកម្មការអនុម័តពាក្យ ដែលថា ត្រូវរំលួសតែព្យាង្គទី ១ បំពាក់ពាក្យ ឬល ពីរព្យាង្គ ដែលមានព្យញ្ជនៈដើមស្រដៀងគ្នា នោះ ។

១_ ការចំណាំ — ចំរិចាំ

ការសោយការ — ចំណាយការ

៤_ អង្គប្រជុំយល់ស្របទាំងស្រុង បំពាក់ការលើកលែងរបស់គណៈកម្មការអនុម័តពាក្យ ដែលថា មិនបាច់ប្តូរពាក្យខ្លះៗនោះ ៗ

ឧទាហរណ៍	មិនប្តូរ
ការរៀបចំ	របៀបចំ
ការកាត់ទេស	កំណាត់ទេស
ការទិញខ្ចី	អំណោយខ្ចី

បញ្ហាទី ៥ បញ្ហារាយព្យាង្គ

លោក ទៀប ថ៉ន ស្នើសុំឱ្យសរសេរពាក្យពីរព្យាង្គដែលមានព្យាង្គទី១ប្រកប នឹង "ម" ជារបៀបតាមគ្នា ៗ

១_ សម្លាប់ → សំលាប់

តម្លៃ → តំលៃ

ពិភាក្សា : លោក ហួត សុខម គណៈកម្មការបច្ចេកទេសវេយ្យាករណ៍ សុំឱ្យលុបសញ្ញាដកឃ្លា ឬ និគ្គហិត "ំ" ចោលហើយប្រើ "ម" ជំនួសវិញ ដូចនេះបញ្ហាសរសេររាយព្យាង្គ ត្រូវចោលចោលដូចតទៅ :

សម្លាប់ → សម់លាប់

តម្លៃ → តម់លៃ

បំពេញ → បម់ពេញ

បំប្រាង → បម់ប្រាង

ម្យ៉ាងទៀតអង្គប្រជុំសង្កេតឃើញថា បើលុបជំនើស "ំ" ចោល គេត្រូវតែសរសេរពាក្យច្រើនព្យាង្គតំរួតគ្នា ៗ

១_ បំភ្លេច → បម្ភេច

បំផ្លាញ → បម្ផ្លាញ

កំសាន្ត → កម្សាន្ត

សំអ → សម្អ

អង្គប្រជុំសំរេច : ឱ្យសរសេរជាព្យាង្គតាមលំនាំដើមតទៅទៀត ដូចជា :

សំលាប់	តំលៃ	កំសាន្ត	សំអ
បំពេញ	បំប្រាង	បំភ្លេច	បំផ្លាញ
តំរួត	តំរង់	ចំណាប់ ។ល។	

បញ្ហាទី ៦ បញ្ហាដូច "ណ" ដែលចេញពីកំលាយ ដែលមានឫស "ក-ច-ជ-ព-ប-ស- និង អ" ត្រូវទៅជា "ន" ។

ឧ- កំណើត ⟶ កំនើត

ចំណែក ⟶ ចំនែក

ជំណាំ ⟶ ជំនាំ

ពំណែង ⟶ ពំនែង

បំណែក ⟶ បំនែក

សំណួរ ⟶ សំនួរ

អំណាច ⟶ អំនាច

គណៈប្រជុំសំរេច ៖ យកតួ "ន" ជំនួស "ណ" ទាំងអស់

ប្រធានប្រជុំ

ឃួន សុខម្ភូ

លេខាធិការប្រជុំ

រ៉ែកន ឃុន

ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី
ខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

លេខ: 261 ល.ស

សាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា
ឯករាជ្យ សន្តិភាព សេរីភាព សុភមង្គល

ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី 25 ខែ 04 ឆ្នាំ ១៩៨៥

រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី
សូមជំរាបមក

ស.ម រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងអប់រំ

កម្មវត្ថុ: ពង្រាងសេចក្តីសំរេចបង្កើតគណៈកម្មាធិការជាតិ ស្តីពីការប្រើប្រាស់អក្សរខ្មែរ ។

យោង: លិខិតខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ លេខ ២៥៥ ខ.ក.ប.ឧ ចុះថ្ងៃទី ១៦-៤-១៩៨៥ ។
- កំណត់ហេតុនៃសម័យប្រជុំក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ ថ្ងៃទី ០៥-៤-១៩៨៥ ។

តបតាមកម្មវត្ថុ និងលិខិតយោងខាងលើ ដែលក្រសួងអប់រំបានទទួល ១ ច្បាប់ដែរ ខ្ញុំសូមជំរាប ស.ម រដ្ឋមន្ត្រីជ្រាបថា: តាមស្មារតីនៃសម័យប្រជុំក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ ថ្ងៃទី ០៥-៤-១៩៨៥ ចំពោះបញ្ហាដែលលើកឡើងពិភាក្សា ស្តីពីការប្រើអក្សរខ្មែរ ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី សូមស្នើអោយក្រសួងអប់រំ:

១- អនុវត្តតាមក្បួនរបៀបចាស់ និងរក្សាការសរសេរក្នុង ៦ ឆ្នាំកន្លងមក ។

២- ធ្វើតារាង ស្តីពីពាក្យដែលបានប្រើក្នុង ៦ ឆ្នាំកន្លងមក និងពាក្យដែលធ្លាប់ប្រើតាមរបៀបទម្លាប់ចាស់ ។

៣- ធ្វើព្រាងអនុក្រឹត្យ ដើម្បីបង្កើតគណៈកម្មាធិការជាតិមួយ ស្តីពីការប្រើប្រាស់អក្សរខ្មែរ ដោយបញ្ជាក់ច្បាស់ពីតួនាទីភារកិច្ច សមាសភាពនៃគណៈកម្មាធិការ ព្រោះមុខងារនៃកម្មាធិការរបស់ក្រសួងពាក់ព័ន្ធដែលត្រូវចូលរួម ហើយផ្ញើមកក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី ដើម្បីពិនិត្យ និងស្នើទៅគណៈចាត់តាំងមជ្ឈិម និងគណៈលេខាមជ្ឈិមបក្ស សំរេច ។

អាស្រ័យហេតុនេះ សូម ស.ម ជ្រាប និងចាត់ចែងអនុវត្តតាមគតិដែលខាងលើនេះអោយបានទាន់ពេលវេលា និងមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ ។

ជូនពរ សុខភាពល្អ និង ជ័យជំនះ

ជ.រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋមន្ត្រី

[illegible]- ណាល់

ចំលងជូន :
- ខុទ្ទកាល័យមជ្ឈិមបក្ស
- ខុទ្ទកាល័យរដ្ឋសភា
- ខុទ្ទកាល័យក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋ
- គណៈចាត់តាំងមជ្ឈិម
- គណៈឃោសនាអប់រំមជ្ឈិម

"ដើម្បីមេត្តាជ្រាបជាពត៌មាន"

- ឯកសារ.